Gradnje in poplave

Voda se ne bo umikala ljudem

Mojca Marot

Občine nimajo evidence o številu izdanih gradbenih dovoljenj, zato ne vedo niti, koliko in če so na njihovem območju nelegalno zgrajeni objekti. Strokovnjaki opozarjajo, da je birokracije še vedno preveč, zdrave pameti pri umeščanju objektov pa premalo.

Tam, kjer so bila nekoč ob reki Dravi prostrana polja, danes stojijo hiše. Območja, nekoč opredeljena kot kmetijska zemljišča, so s spremembo namembnosti naenkrat postala zazidljiva. Temu so bile naklonjene tudi občine, saj je na ta način začel v njihove proračune pritekati tudi denar. Zakonodaja na področju gradnje objektov pa se je v zadnjih letih precej spreminjala. Če je bila še v prejšnji državi za vsako izdano gradbeno dovoljenje potrebna zajetna dokumentacija, ki je šla skozi sito upravnega organa za ljudsko obrambo, ki je bil na občini tudi odgovoren za načrtovanje ukrepov zaščite pred poplavami in je izdal soglasje šele, ko je preveril lokacijo gradnje, danes ni več tako.

Občine same, kot zatrjuje župan Dupleka **Mitja Horvat**, čigar občina je v zadnjih poplavah utrpela ogromno škodo, pravzaprav sploh ne vedo, koliko je izdanih gradbenih dovoljenj. »Upravne enote, ki jih izdajajo, pa digitalne evidence o tem nimajo. Sami smo že večkrat prosili za podatke in državi predlagali, da bi se vzpostavila evidenca, a žal do tega še ni prišlo. Na ta način bi vzpostavili red v prostoru in tudi nelegalno zgrajenih objektov bi bilo bistveno manj,« meni Horvat. Res pa občine sprejemajo prostorske plane, v katerih opredelijo stavbna zemljišča. Tako so v Dupleku že leta 2004 sprejeli plan in na poplavno ogroženem območju načrtovali tudi gradnjo doma starostnikov. »Zemljišča so bila kot stavbna opredeljena na podlagi smernic in mnenj pristojnih ministrstev, leta 2007 smo v skladu z zakonom pripravili tudi poplavno študijo, ki je strokovna podlaga za umeščanje in posege v prostor. Zaradi tokratne poplave pa bomo še razmislili, ali se bomo gradnje zares lotili,« pravi Horvat, ki je župan šele dobro leto. Ob tem opozarja, da lokalne skupnosti, čeprav so pristojne za prostorsko načrtovanje, nimajo večje vloge pri umeščanju objektov. »Občina pripravi le osnutek občinskega prostorskega načrta in po končanem postopku usklajevanj, ki je opredeljen z zakonom, sprejme odlok. Menimo pa, da bi bilo treba omogočiti gradnjo tam, kjer je zgrajena vsa komunalna infrastruktura, pri tem pa upoštevati značilnosti območij in izvajati oglede na terenu. A se dogaja, da na ministrstvih odločajo na podlagi strokovnih podlag, ki jih pripravi občina, vendar se pri tem strogo držijo določil zakonodaje, ki je pogosto neživljenjska in ne odraža dejanskega stanja na terenu,« opozarja Horvat. Dodaja, da v Dupleku že osem let načrtujejo gradnjo protipoplavnega nasipa, ki ga zaradi pomanjkanja denarja in dolgotrajnih birokratskih postopkov še vedno ni.

Naša država ima veliko poplavnih območij in poplave bomo vedno imeli, zato bi se ljudje morali obnašati bolj samozaščitno.

Rok Fazarinc, hidrolog

Od leta 2008 strožji predpisi

Da je birokracije še vedno preveč in da dejansko na terenu prihaja do absurdov, meni tudi hidrolog **Rok Fazarinc**. »Konkretno v Ljubljani, pri izvozu za center, kjer se začenja Barje, je bila predvidena gradnja večjega parkirišča. A ker je v državnem prostorskem načrtu to območje opredeljeno kot poplavno, gradnja na njem ni dovoljena, čeprav ne bi imela nobenega negativnega vpliva. A je škoda, da tak prostor ni izkoriščen, ker birokracija tega ne dovoljuje, čeprav bi s strokovnim pristopom lahko poplavno varnost južnega dela Ljubljane celo izboljšali,« meni Fazarinc. Opozarja, da je anomalij še več. »Naša država ima veliko poplavnih območij. Zato bi se morali ljudje obnašati bolj samozaščitno. Konkretno, v Gornjem Gradu, kjer je bilo v zadnji poplavi ogroženih ogromno objektov, so ljudje sami posegali v prostor brez dovoljenj. Veliko se je nestrokovno gradilo tudi na plazovitih območjih, zlasti v občinah Laško in Šentjur,« ugotavlja Fazarinc, ki zagovarja spoštovanje leta 2008 sprejete uredbe, ki natančno opredeljuje, kje je mogoče graditi in kje ne. »Thermane Laško na mestu, kjer stoji, danes ne bi mogli več zgraditi. Ko se je objekt umeščal, pa ni bilo predpisa, ki bi to preprečil,« opozarja Fazarinc. Kot pravi, je za dajanje pogojev in nadzor danes zadolžena agencija za okolje RS (ARSO). Da voda priteče in vedno tudi odteče, pa meni direktor Thermane **Roman Matek**, ki je z Arsom bil štiriletno bitko za sedanji sodobni objekt. »Gradili smo v skladu z načrtom in s širitvijo struge Savinje znižali nivo vode. Če tega ne bi storili, bi ves vodni val drvel v staro zdravilišče. V času gradnje se je sicer vodni režim močno poslabšal, a če bi bilo območje res tako problematično, ga pred 150 leti tu zagotovo ne bi zgradili.«

Na poplavnih območjih črne gradnje

Fazarinc ob tem opozarja, da se voda zagotovo ne bo umikala naseljem in ljudem, ampak bo vedno tekla svojo pot. Zato tudi ne razume glasnih nasprotovanj ljudi v Spodnji Savinjski dolini, ki tam močno nasprotujejo gradnji vodnih zadrževalnikov. »Ti bi dejansko veliko rešili,« meni Fazarinc, ki obenem zanika, da je Laško letos pred katastrofo že rešil novozgrajeni marijagraški ovinek. »To ne drži,« pravi in dodaja, da bo Laško vsakih nekaj let še vedno poplavljeno, saj voda želi imeti vedno večji radij.

Kot pojasnjujejo na inšpektoratu RS za promet, energetiko in prostor, niso pristojni za nadzor umeščanja objektov v prostor, kot tudi ne za sprejemanje prostorskih aktov. »Naš inšpektorat izvaja zgolj nadzor nad gradnjo, zgrajenimi objekti in uporabo le-teh,« odgovarjajo in dodajajo, da ukrepajo le, če njihovi inšpektorji ugotovijo, da nekdo gradi nelegalno. Takrat izdajo odločbo, s katero zahtevajo ustavitev del in odstranitev objekta. A splošno znano je, da smo Slovenci sila nagnjeni k temu, da kršimo zakone. Po navadi so mnogi najprej zgradili enostavne objekte, za katere niso potrebovali gradbenega dovoljenja. To so razne garaže, vrtne lope in podobno. A kaj, ko so na koncu iz teh objektov zrasle hiše. So pa že nekdaj, kot pravi nekdanji funkcionar na mariborski občini **Alojz Kovačič**, ki se je kar 16 let podpisoval pod gradbena dovoljenja, bili deležni tudi pritiskov, in to celo od načelnikov za gradbene in komunalne zadeve. »Ljudje so nas prepričevali, da že imajo na določenem mestu parcelo in da že vedo, kako se bodo obranili pred poplavami. A željam posameznikov, da bi gradili na poplavnih območjih, nismo ugodili. Kljub temu so nekateri ravnali po svoje. Kasneje so plačali kazen in gradnjo legalizirali, a smo danes priča njihovim žalostnim zgodbam, v katerih objokujejo, da so izgubili skoraj vse,« pravi Kovačič.

So pa tudi primeri, ko so ljudje ubogali strokovnjake, konkretno arhitekte, pa jih narava kljub temu kaznuje. Eden takšnih je **Iztok Kenda** iz Posočja, natančneje iz Bovca, kjer živi s svojo šestčlansko družino. Kot nam je zaupal, je bil v svojih 54 letih, kolikor jih šteje, poplavljen že vsaj 120-krat. »Že kot otrok sem bil priča poplavam, saj nas je Soča poplavila vsaj štirikrat do petkrat na leto in ko je bila naša hiša leta 1976 v potresu tako poškodovana, da smo jo morali do tal porušiti, smo želeli novo postaviti 20 metrov višje, na ravnico. A nam je takratni arhitekt dobesedno zaukazal, da mora hiša stati na istem mestu, dvignili smo jo lahko le za dober meter. Ker pa je bil dejansko on tisti, ki je takrat dal zadnji žegen, saj je izdajal lokacijska dovoljenja, nam drugega, kot da ga ubogamo, ni preostalo,« pravi Kenda, ki bi tega arhitekta, kot je dejal malo za šalo, z veseljem vsakič, ko jih zalije, namakal v narasli Soči.

Sicer pa, kot so nam pojasnili na ministrstvu za infrastrukturo in prostor, gradbeno dovoljenje za gradnjo danes upravna enota izda le, če je zahtevek vlagatelja skladen s prostorskim aktom. »To pomeni, da gradbenega dovoljenja na zavarovanem območju ni mogoče izdati, če ARSO pred tem ne izda vodnega soglasja,« so pojasnili. ×

Fotografija: Jaka Adamič/dokumentacija Dnevnika

DNEVNIK, 28.11.2012